

CORDAN PETERSON

12 HƏYATIN QAYDASI

XAOSUN ÇARƏSİ

Tərcüməçi:
Əli Nəcəfxanlı

qanun nəşriyyatı

JORDAN PETERSON

**12 RULES
FOR LIFE**

AN ANTIDOTE TO CHAOS

Müasir dünyada hər kəs nəyi bilməlidir?

Məşhur psixoloq Cordan Peterson bu çətin suala cavab verərəkən qədim ənənələrin uzaq dövrlərdə qalmış əlçatmaz həqiqətlərini qabaqcıl elmin bugünkü kəşfləri ilə heyrətamiz şəkildə birləşdirir.

Doktor Peterson incə yumoru və təəccüb doğuran məlumatları ilə izah edir ki, skeytbord sürən oğlan və qızları niyə rahat buraxmalıyıq, çox asanlıqla hər kəsi tənqid edənləri niyə dəhşətli tale gözləyir, yaxud küçədə pişik görəndə onu niyə sıgallamaq lazımdır.

Xərçəngin sinir sistemi belimizi dikəldib düz dayanmaq və həyatda uğur qazanmaq haqda bizə nə söyləyir? Qədim misirlilər müşahidə qabiliyyətinə niyə Tanrı gücü kimi sitayiş edirdilər? İnsanlar qəzəbli, lovğa və kinli olanda necə dəhşətli yola düşdüklərini bilirlərmi?

Jordan Peterson 12 RULES FOR LIFE
Cordan Peterson HƏYATIN 12 QAYDASI

Bakı, Qanun Nəşriyyatı, 2024, 480 səh.

Janr: non-fiction/özünüinkişaf

Ölçü: 135x210 mm

Cild: yumşaq

Çapa imzalandı: 22.02.2024

Naşir: Şahbaz Xuduğlu
Tərcüməçi: Əli Nəcəfxanlı
Redaktor: Dürdanə Ramazanlı
Korrektorlar: Ayxan Ayvaz, Aytən Sədəti
Texniki redaktor: Aygül Yelmarlı
Mətn dizaynı: Ramin Əli
Qapaq dizaynı: Rafael Qasım

Qanun Nəşriyyatı

Bakı, AZ 1102, Tbilisi pros., 76

Tel: (+994 12) 431-16-62; 431-38-18

Mobil: (+994 55) 212 42 37

e-mail: info@qanun.az

www.qanun.az

www.fb.com/Qanunpublishing

www.instagram.com/Qanunpublishing

ISBN 978-9952-38-657-8

© Qanun Nəşriyyatı, 2024

Copyright © 2018 Dr. Jordan B. Peterson by arrangement with CookeMcDermid Agency, The Cooke Agency International, and Andrew Nurnberg Associates Baltic. Originally published in English by Random House Canada.

Bu kitabın Azərbaycan dilinə tərcümə və yayım hüquqları Qanun Nəşriyyatına məxsusdur. Kitabın təkrar və hissə-hissə nəşri "Müəlliflik hüququ və əlaqəli hüquqlar haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu"na ziddir.

Kitabın içindəkilər

ÖN SÖZ	9
Giriş.....	30
Qayda 1. Dikəlin və çiyinlərinizi düzəldin	42
Lobsterlər və ərazi.....	42
Quşlar və ərazi.....	43
Konflikt və ərazi	46
Məğlubiyyət və qələbənin neyrokimyası.....	49
Qeyri-bərabər bölgü prinsipi.....	50
Bütün qızlar.....	52
Təbiətin təbiəti.....	55
Yuxarılar və aşağılar	59
Pozuntu.....	62
Qalxmaq və üsyan etmək.....	68
QAYDA 2. Özünüzlə köməyə ehtiyacı olan biri kimi davranın..	76
Niyə də siz bu zəhrimar həbi udmayasınız?	76
Dünyanın qədim tarixi və təbiəti.....	79
Mənanın dairəsi.....	81
Xaos və nizam: kişi və qadın şəxsiyyəti.....	84
Cənnət bağı	92
Lüt meymun.....	97
Xeyir və şər	102
İlahi qığılcım.....	105
Qayda 3. Sizə yaxşılıq arzulayan adamlarla dost olun	116
Uşaqlığın köhnə, əziz şəhəri.....	116
Dostum Kris və onun əmioğlusu.....	118

Yeniyetməlik itkiləri ölkəsi	120
Bir az başqa dostlar və bir az da elə onlar özləri.....	122
Lənətlənmişləri xilas etməklə	126
Qarşılıqlı razılaşma	134

Qayda 4. Özünüzü bu gün başqa birisi olmağınızla deyil, dünən kim olduğunuzla müqayisə edin136

Daxili tənqid.....	136
Çoxlu yaxşı fürsətlər.....	138
Nöqteyi-nəzər, yaxud inventarlaşma	145
Siz nə istəyir və nə görürsünüz.....	149
Köhnə Vəsiyyət Allahı və Təzə Vəsiyyət Allahı	159
Diqqətli olun.....	163

Qayda 5. Uşaqları onları gözünüzdən salacaq şeyləri etməyə qoymayın167

Həqiqətən də bu nizamsızlıqdır.....	167
Hamı hesaba nifrət edir	172
Rüsvayçı vəhşi.....	174
Valideyn, yoxsa dost.....	179
Minimum zəruri güc	194
Prinsiplərin məbləği	201
Yaxşı uşaq və məsuliyyətli valideyn	203

Qayda 6. Aləmi pisləyincə, öz evinizdə ideal mühit yaradın .206

Dini problem.....	206
Qisas və ya dəyişiklik.....	210
Hər şey dağılır	216
Öz həyatınızı qaydaya salın	218

Qayda 7. Sərfəli olana deyil, mənə ilə dolu olana can atın...221

Necə ki almaq yaxşıdır, alın	221
Lütf qazanmağı sonraya saxlayaraq	224
Ölüm, ağır zəhmət və şəər	235
Şərə qarşı durmaq	240
Xristianlıq və onun problemləri.....	248

Sadə nihilizmdən sonra gələn şübhələr	258
Mahiyyət ən ali xoşbəxtlik kimi	263

Qayda 8. Doğrunu söyləyin, ya da heç olmasa, yalan danışmayın.....268

Həqiqət – heç kəsin torpağı deyil.....	268
Mənim icarədarım	272
Dünya ilə manipulyasiya edin	275
Yalan əvəzinə həqiqət.....	289

Qayda 9. Dinlədiyiniz adam sizin bilmədiyinizi bilə bilər...301

Məsləhət verməyin	301
Özünüz aydınlaşdırın	309
Qulaq asan adam	313
Necə qulaq asmaq lazımdır?	316
Primatların dominant maneələri və fərasəti	319
Yol söhbətləri.....	325

Qayda 10. Dəqiq danışın329

Niyə mənim noutbukum köhnəlib?	329
Alətlər, maneələr və dünyaya yayılma	331
Dünya yalnız işlədiyi zaman sadədir.....	335
Siz və mən yalnız dünya işlədiyi zaman adiyik	337
Nəyə baxdığımızı bilməyən zaman nə görürük?	339
Ruhun və dünyanın quruluşu	352
Alaq otu dənələri	354

Qayda 11. Uşaqlar skeytdə sürüşən zaman onlardan yapışmayın358

Təhlükə və ustalılıq.....	358
Uğur və məyusluq	361
Kris haqqında daha nələrsə.....	364
Bəşəriyyətin qondarma hakimləri	370
Karyera və nikah.....	375
Patriarxat: kömək, yoxsa əngəl?	379
Postmodernizm və Marksın uzun əli	384
Unutmamağımız üçün: ideyaların nəticələri var	385

Oğlandan qıza çevrilmə	397
Şəfəqət qüsur kimidir	399
Bəsdir oyunbazlıq elədin, daha sərt ol!	409

QAYDA 12. Küçədə pişiyə rast gəlsəniz, onu tumarlayın..416

İtlər də yaxşıdır	416
Varlığın əzab və məhdudiyyətləri	419
Ağrı və məhvolma.....	431
Yenidən itlər və nəhayət, pişiklər	436

YEKUN.....439

Təzə aldığım bu işıqsaçan qələmlə nə edim?.....	439
Minnətdarlıqlar	455
Qeydlər.....	457
Qeydlər.....	477

ÖN SÖZ

Qaydalar? Yenə qaydalar? Doğrudanmı? Məgər bizim fərqli şəxsi situasiyalarımızı nəzərə almayan abstrakt qaydalarsız həyat azmı mürəkkəb, azmı məhdudiyətlərlə doludur? Onu da nəzərə alsaq ki, beyinlərimiz plastiktir və müxtəlif yaşam təcrübəsi formalaşdırır, ümumiyyətlə, hansısa qaydaların bizə kömək edəcəyini gözləməyin nə mənası var?

Hətta Bibliyada insanlar özləri üçün qaydalar tələb etmirlər. Uzun ayrılıqdan sonra Həzrəti Musa, üstündə on ehkam yazılmış lövhə ilə Sina dağından endiyində belə bəni-İsrail qövmünü kef-damaqda yaxalayıb. Onlar dörd yüz il fironun qulu və onun istibdadının hədəfi olublar, sonra Musa onları daha qırx il dözülməz və boş səhralıqda sərgərdan gəzməyə məhkum eləyib ki, köləlikdən təmizlənsinlər. İndi, nəhayət azad olandan sonra onlar sonsuz sevinc içində bütün nəzarəti itirmiş halda hər cür korrupsiyanı simvolizə edən – qızıl inəyin ətrafında dəlicəsinə rəqs edirlər.

– Mənim sizlər üçün yaxşı və pis xəbərlərim var! – Həzrət onları səsləyir. – Əvvəlcə hansıları eşitmək istəyirsiniz?

– Yaxşı xəbərləri! – gedonistlər¹ cavab verirlər.

– Mən Onu on beş ehkamı azaldıb on eləməkçün dilə tutdum!

– Həmd-səna! – deyə qızmış kütlə qışqırır. – Bəs, pis xəbərlər?

– Zina eləmək hələ də yasaq altındadır.

¹ Gedonizm – həyatın zövq və səfa üçün yaranmış olduğunu iddia edən qədim yunan əxlaq nəzəriyyəsi

Qaydalar hər halda olacaq, amma lütfən, qoy, onlar elə də çox olmasın.

Biz qaydalara ikili münasibət bəsləyirik, hətta onların bizim xeyrimizə olduğunu biləndə də. Əgər biz cəsur canlarıqsa, əgər biz xarakter sahibiyiksə, qaydalar məhdudlaşdırıcı təsir bağışlayır, öz həyatımızı özümüz qurduğumuza görə fəaliyyətimizi və qürurumuzu təhqir edir. Nədən bizi özgə qaydalarla mühakimə etməlidirlər? Axı, bizi mühakimə edirlər. Əzəl-axır, Allah Musaya “On təklif” verməyib, Ehkamlar verib və əgər mən azad bir xadiməmsə, mənim ehkamlara ilk reaksiyam belə ola bilər: heç kəs, Allahın özü də belə mənə nə etməli olduğumu deməməlidir, hətta bu mənim xeyrimədirsə. Amma qızıl inək əhvalatı da, həmçinin bizə xatırladır ki, qaydalar olmasa, çox tezliklə öz ehtiraslarımızın quluna çevrilirik ki, bu durumda da heç bir azadlıqdan söhbət gedə bilməz.

Tarix daha nələrisə də təklif edir: biz heç bir müşayiətsiz öz təkmil olmayan ixtiyarımıza buraxıldıqda tezliklə qarşımıza düşük məqsədlər qoyur və bizə layiq olmayan keyfiyyətlərə pərəstiş etməyə başlayırıq. Və bu halda heyvan-büt bizim fərdi heyvani instinktlərimizi tamamen idarəedilməz şəkildə üzə çıxarır. Qədim yəhudi tarixi keçmiş zamanlarda, bizi yuxarı baxmağa və standartları yüksəltməyə məcbur etmək amacını güdən qaydaların olmadığı bir vaxtda insanların sivil davranış perspektivlərinə necə yanaşdıqlarına aydınlıq gətirir.

Bibliya tarixinin incəliyi ondadır ki, hüquqşünaslar, qanunvericilər və ya müdiriyyətlər kimi, sadəcə qaydaların siyahısını vermir. Onları dramatik təhkiyə şəklində sıralayır, bizə nə üçün gərək olduğunu aydınlaşdırır və bununla da dərk edilməsini asanlaşdırır. Eləcə də professor Peterson bu kitabında təkcə özünün 12 qaydasını təklif etmir, həm də təfsirlər verir və özünün müxtəlif sahələrə dair biliklərini onların gözüne qatararaq aydınlıq gətirir və yaxşı qaydaların nə üçün bizi tam məhdudlaşdırdığını, məqsədə çatma-

ğımızı asanlaşdırdığını, daha dolğun, azad yaşayışa yardımçı olduğunu izah edir.

Mən ilk dəfə Cordan Petersonu 12 sentyabr 2004-cü ildə ümumi dostlarımız olan teleprodüser Vodek Semberqlə intern Ester Bekyenin evində görmüşəm. Bu, Vodekin doğum günü münasibətilə qurulan axşam məclisi idi. Vodek və Ester polyak mühacirlərdir. Onlar sovet imperiyasında böyüyüblər, orada bir çox mövzular yasaq idi, rejimin özü bir yana qalsın, müəyyən sosial məsələlər və fəlsəfi ideyalara qarşı yaranan adi şübhələr isə böyük faciələrə gətirib çıxara bilərdi. Amma indi ev sahibi və sahibəsi adi, dürüst söhbətlərdən ləzzət alır, həqiqətən nə düşündüyünü söyləmək, başqalarının da bunu necə etdiyini görməkdən həzz duymaq naminə incə ruhlu məclislər qururdular. Qonaqlar bir-birini riyasız replikalarla şərfələndirirdilər və başlıca qayda bundan ibarət idi: “Açıq danış”.

Əgər söhbət siyasətə yönəlirdisə, adamlar bir-biri ilə son dərəcə nadir tövrədə danışirdilər (hətta belə söhbəti səbirsizliklə gözləyirdilər). Bəzən Vodekin şəxsi fikirləri, yaxud şəxsi həqiqəti onun dilindən gülüş partlayışı kimi qopurdu. Onda onu gülməyə məcbur edən, ya da təxmin etdiyindən daha çox açıq söhbətə çəkən adamı qucaqlayırdı. Bu, axşam məclislərinin ən yaxşı hissəsi idi: Vodekin ürəyiaçıqlığı və isti qucaqlaşmaları onunla könül söhbətlərini başlayanlara bir mükafatdı. Esterin dipdiri səsi isə onun özünə dinləyici təyin etdiyi qonaqların ürəklərinə həqiqi yol salırdı. Həqiqət hayqırtıları məclisin ovqatını pozmur, sadəcə yeni azad fikir səslənmələrinə və yeni gülüşlərə yol açır, söhbəti daha da xoş ovqata kökləyirdi. Semberq-Bekye cütlüyü kimi şərq avropalılar digər insanları sıxışdırmaq arzusundan uzaqdırlar. Siz onlarla həqiqi səmimiyyət məmnunluğu duyur və həmişə nəylə, kimlə “mübarizə apardığınızı” yaxşı bilirsiniz.

Romançı Onore de Balzak bir dəfə doğma Fransadakı bal və axşam məclislərini təsvir edib və vurğulayıb ki, bir məclis kimi

görünən axşamlar, əslində həmişə ikili səciyyə daşıyıb. İlk saatlar məclisdə etik pozalarda darıxdırıcı adamlar və gözəllik və statusu hissini təsdiq edə biləcək məxsusi bir xanım üçün gələ biləcək qonaqlarla dolu olur. Yalnız sonra, gec saatlarda qonaqların çoxu artıq dağılışınca ikinci, həqiqi məclis başlanır. O zaman söhbətə bütün iştirakçılar qoşulur və otaq ifrat ciddi, sanki kraxmallanmış hava əvəzinə səmimi gülüslərə qərq olur. Ester və Vodekin məclislərində belə sübhqabağı səmimilik və ürəkaçıqlığı çox vaxt elə kandanca hiss olunurdu.

Vodek aslan yallı çalsaçlı ovçudur; o, daim açıq danışan potensial intellektualların axtarışında olur və həqiqətən də telekameranın qarşısında danışa bilən, necə varsa, eynilə elə görünən (kamera bunu üzə çıxarır) adamları necə müəyyənləşdirməyi bacarır. O tez-tez belə adamları öz salonuna dəvət edir. Həmin gün Vodek mənim doğma Toronto Universitetimdən zəruri tələblərə cavab verən psixologiya professorunu çağırmışdı: onun ağıl və emosiyası tandem təşkil edirdi. Vodek Petersonu kamera önünə gətirən ilk adamdı və onun şagird axtaran müəllim olduğunu düşünmüşdü, çünki həmişə nəyinsə izahına varmağa hazır idi. Petersonun xeyrinə işləyən o oldu ki, onun kameradan xoşu gəlirdi və kamera da ona qarşılıqlı cavab verirdi.

Həmin axşam bağda qurulan böyük masa ənənəvi söz həvəslili virtuozları bir araya yığmışdı. Amma bizi paparatsi kimi vızıldayan arılar bezdirirdi, həm də masa arxasında yeni bir oğlan vardı. Onun ləhcəsi Albertadan olduğunu anladır, ayağında kovboy çəkmələri vardı, arılara məhəl qoymur və heç nə olmamış kimi danışmaqda davam edirdi. Hətta digərləri zəhlətökən həşəratlardan xilas olmaq üçün stullarını döyəclədikləri və bununla belə masa arxasında qalmağa çalışdıqları zaman da o susmurdu. Bu təzə qonaq dedikcə maraqlı birisi idi.

Onun belə bir əcaib vərdişi var – yanında olan hər kəslə, əsasən də təzə tanışlarla çox dərin mövzularda elə danışmaq ki, guya bu,

adi dünyəvi söhbətdir. Amma əgər o, doğrudan da dünyəvi söhbətə başlayırdısa, onda “Siz Vodeklə Esteri hardan tanıyırsız?” və ya “Mən əvvəllər arıçı olmuşam, bu üzdən arılara öyrəncəliyəm” cümlələri ilə daha ciddi nəsnələr arasındakı interval bir nanosaniyə¹ təşkil edirdi. Belə məsələlərin professorların və peşəkarların topladığı axşam məclislərində necə müzakirə olunduğunu eşitmək olar, amma söhbət, adətən iki mütəxəssis arasında sakit bir guşədə gedir. Gərək söhbətə bütün qrup qoşula və kimsə özünü mütləq gözə soxmağa başlaya ki, eşidəsən. Amma bu Peterson erudit olsa da, pedant kimi görünmürdü. Onda, təzə nəşə öyrəninca öz kəşfini hamıyla bölüşməyə tələsən uşaq həvəsi vardı. Böyüklərin nə qədər darıxdırıcı olduğunu başa düşənə qədər uşaq elə bilir ki, əgər nəşə ona maraqlı gəlibsə, bu, başqalarına da elə sirayət edəcək. Peterson da belə bir təəssürat yaradırdı. Bu kovboyda, sanki biz hamımız balaca bir şəhərcikdə, ya da bir ailədə böyümüşük kimi, daim insan varlığının eyni problemləri barədə düşünürmüşük kimi, mövzular təqdim etməsində uşağa xas nəşə vardı. Peterson əsl eksentrik deyildi, onun hesabında çoxlu ənənəvi nailiyyətlər vardı, o, Harvardın professoru və centlmen idi (kovboyun ola bildiyi qədər), baxmayaraq ki, tez-tez 1950-ci illərin kənd insanına xas “lənət olsun” və “lənət şeytana” sözlərini işlədirirdi. Amma onu heyranlıqla dinləyirdilər, çünki doğrudan da, masa arxasında oturanların hamısını narahat edən məsələlərə toxunurdu.

Keyli savadlı olan, ancaq belə bir redaktədə danışan adamın ortamında nəşə bir azadfikirlilik vardı. Onun düşüncəsi mütəhərrik idi, adama elə gəlirdi ki, ona uca səslə düşünmək, bundan ötrü özünün beyin mühərrikini işlətmək lazımdır. Amma bu mühərrik sürətlə hərlənməlidir ki, düz işləsin, yüksələ bilsin. Bunda manyaklıq yox idi, ancaq yerində işləmə sürəti yüksək idi. Elə hey şövqlü fikirlər söyləyirdi. Söz alıb danışmaq haqqından bərk-bərk yapışan bir çox alimlərdən fərqli olaraq, Petersona çağırış edəndə, ya da

¹Nanosaniyə – saniyənin milyardda biri, virtual zaman ölçüsü

sözünə düzəliş verəndə, deyəsən, bu, onun, doğrudan da, *xoşuna gəlirdi*. O, şahə qalxmır və təcavüzkar şəkildə kükrəmirdi. Bunun əvəzinə sadəcə “m-hə” deyir, həvəssiz halda aşağı baxır və nəyisə gözdən qaçırıbmış kimi başını bulayır, özünün hədsiz ümumiləşdirmələrinə altdan-altdan gülürdü. Ona məsələnin başqa bir tərəfi göstəriləndə bunu təqdir edirdi. Aydın olurdu ki, problemin prizmasından çıxış edərək dialoq aparır.

Onun bəzi başqa cəhətləri də heyrət doğururdu: erudit Peterson inanılmaz dərəcədə praktik idi. Onun gətirdiyi misallar bütünlüklə gündəlik həyata əsaslanırdı: mebeli necə düzəltməklə (çox vaxt özü bunu edir), sadə bir evi necə layihələndirməklə, otağı necə bəzəməklə (indi bu internet-memdir) bağlı menecmentlə və təhsillə, azyaşlıların məktəbi atmasına mane olan yazıçı onlayn-layihəsi yaratmaqla bağlı digər spesifik nəsnələrə istinad edirdi. Həmin layihə yeniyetmələri bir növ psixanalitik hərəkətlərə sövq eləyir ki, onlar bu çərçivədə özlərinin keçmişini, bu günü və gələcəyi haqqında azad hissiyyatlarını bürüzə verməli olsunlar (indi bu, Müstəqil müəllif proqramı adlanır).

Orta Qərb tipajları: çöl adamları, fermalardan (orada təbiətlə bağlı hər şeyi öyrənən), ya da kiçik şəhərlərdən olan (öz əlləri ilə işləyib ən müxtəlif şeylər düzəldərək vaxtlarının çoxunu küçədə ağır şəraitdə keçirən), çox vaxt müstəqil bilik qazanan və hər şeyə rəğmən, universitetlərə daxil olan adamlar həmişə mənim xoşuma gəlir. Mənə elə gəlir ki, onlar qətiyyənlə özlərinin yaraşığı, amma bir qədər də qeyri-təbii olan şəhərli qardaşlarına bənzəmir. Şəhərlilər üçün ali təhsil əvvəlcədən müəyyənləşdirilən xüsusi bir şey idi və buna görə də çox vaxt təbii amil kimi qəbul edilirdi – onlar təhsili məqsəd deyil, karyera pillələrində irəliləməyə xidmət edən bir yaşam mərhələsi sayırdılar. Qərb kökənlilər bambaşqadırlar: onlar öz əli və öz başı olanlardır, titulları yoxdur, fəaldırlar, mehriban qonşular kimi ünsiyyətə girirlər, böyük şəhərlərdən olan, ömrün böyük hissəsini örtülü yerlərdə kompüter simvolları ilə manipul-

yasiyada keçirən bir çox yaşlılarına xas yaraşlıq görkəmləri ilə seçilmirlər. Bu kovboy-psixoloqu, gərək ki, yalnız bu və ya digər şəkildə başqaları üçün faydalı olan fikirlər məşğul edirdi.

Biz dost olduq. Psixiatr, psixoanalitik və ədəbiyyatın qədir-qiymətini bilən şəxs olaraq məni o, çoxlu kitab oxuyaraq təhsil alan klinisist¹ kimi cəlb elədi. Nəinki səmimi rus romanlarını, fəlsəfəni və antik mifologiyayı sevirdi, həm də deyəsən onlarla ən dəyərlərs kimi davranırdı. Bundan başqa, o, şəxsiyyətin və temperamentin fərqli bir statistik təhlilini aparmış, nevrologiyayı da öyrənmişdi. Bihovioristliyi oxumuşdusa da, onu yuxu və arxetiplər², yuxarı yaşlarda uşaq konfliktlərinin yaşarılığı, gündəlik həyatda müdafiə və rasionallıq üzərində fokuslu psixoanaliz daha güclü şəkildə cəlb edirdi. Fərqli düşüncə tərzini özünü həm də onda göstərirdi ki, o, kliniki praktika ilə məşğul olmaqda davam edən Toronto Universitetinin tədqiqat yönümlü psixologiya kafedrasının yeganə üzvü idi.

Mən onun yanına gələndə ünsiyyətimiz səmimi lağlağı və gülüşlərlə başlayırdı. Qapı açılır və kandarda bizi Alberta əyalətində itib-batmış balaca şəhərciyin sakini salamlayırdı. Onun yeniyetməlik illəri eynilə “Fubar” filmindəki kimi keçmişdi. Peterson və arvadı Temmi öz mənzillərini tamam dəyişdirmiş və mənim haçansa görə bildiyim orta təbəqəyə xas ən cəlbədicilə və heyvətəmə evinə gətirmişdilər. Onlarda incəsənət əşyaları, müxtəlif maskalar, abstrakt rəsmlər və Leninin, digər ilk kommunistlərin SSRİ-də düzəldilmiş orijinal portretlərinin böyük kolleksiyası vardı. Sovet İttifaqı dağılandıqdan və dünyanın çox hissəsi rahat nəfəs alandan bir az sonra Peterson bütün bu təbliğati incəsənət əşyalarını internet üzərindən ucuz qiymətə almağa başlamışdı. Sovet inqilabı ruhunu mədh edən rəsmlər hər bir divarı, tavanı, hətta vanna otaqla-

¹Klinisist – klinikada işləyən və praktiki həkimlikdən əlavə elmi müşahidə və tədqiqatla məşğul olan tibb işçisi

²Arxetip – ilkin, orijinal forma, nümunə